

Vabariigi Valitsuse määruse
„Luusika looduskaitseala kaitse eeskirja eelnõu „
SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

“Looduskaitseaduse” (RT 2004, 38, 258, 53, 373) § 10 lõike 1 ja § lõike 1 on Vabariigi Valitsusel õigus määrusega võtta ala kaitse alla ning kehtestada ala kaitsekord.

Kavandatava Luusika looduskaitseala territoorium on olnud kaitse all alates 1992. aastast, mil Lääne-Viru Maavalitsus moodustas 30. aprilli 1992. a määrusega nr 84 «Kaitstavate linnu- ja loomaliikide elupaikade kaitsereežiimidest» looduskaitseobjekti kaitstavate linnu- ja loomaliikide elupaikade kaitseks. Selle baasil moodustati 1998. aastal Luusika looduskaitseala, mille kaitse-eeskiri ja välispiirikirjelduse kinnitas Vabariigi Valitsus 30. juuni 1998. a määrusega nr 151 „Luusika looduskaitseala kaitse-eeskirja ja välispiiri kirjelduse kinnitamine“.

Vastavalt “Looduskaitseaduse” § 91 lõikele 1 kehtivad enne selle seaduse jõustumist kaitse alla võetud kaitsealade ja kaitstavate looduse üksikobjektide kaitseks kehtestatud kaitse-eeskirjad ja kaitsekord seni, kuni “Looduskaitseaduse” alusel kehtestatakse uued kaitse-eeskirjad. Seega ei võeta määrusega kaitse alla uut ala, vaid kinnitatakse kaitse all olevale alale kehtivate õigusaktide kohane kaitsekord.

Vabariigi Valitsuse määruse esitatava eelnõu on koostanud Lääne-Virumaa keskkonnateenistuse looduskaitse peaspetsialist Riina Pomerants (tel 325 8405) ja looduskaitse spetsialist Tõnis Muru (tel 325 8406), eelnõu normikohast vormistust kontrollis Keskkonnaministeeriumi looduskaitse osakonna peaspetsialist Marika Erikson (tel 626 2880). Eelnõu keeleteoimetaja oli Keskkonnaministeeriumi haldusosakonna spetsialist Enel Ormus (tel 626 2906) ja eelnõu õigusekspertiisi on teinud õigusosakonna jurist (tel 626 2).

2. Eelnõu sisu

Luusika looduskaitseala² (edaspidi *kaitseala*) kaitse-eesmärk on:

- 1) EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide – vanade loodusmetsade (9010*)³, siirdesoo- ja rabametsade (91D0*), soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080) ning rohunditerikaste kuusikute (9050) kaitse;
- 2) EÜ nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta I lisas nimetatud liikide – I kategooria kaitsealuse liigi must-toonekure (*Ciconia nigra*) ja II kategooria kaitsealuse liigi metsise (*Tetrao urogallus*) kaitse;
- 3) III kategooria kaitsealuse liigi laialehise neiuvaiba (*Epipactis helleborine*) kasvukoha kaitse.

Kaitseala on jagatud kaheks sihtkaitsevööndiks ja üheks piiranguvööndiks. Sihtkaitsevööndi režiim on vajalik, et tagada loodusdirektiivi elupaikade ja kaitsealuste liikide elupaikade kaitse. Piiranguvööndisse jäävad vähem väärtuslikud metsad, kus

esinevad valdavalt nooremad ja tormi kahjustatud puistud. Piiranguvöönd on vajalik, et eraldada ranget kaitset vajava ala lõunaserva intensiivselt majandatavast tulundusmetsast.

Kaitse-eeskirjaga on inimestel lubatud kaitsealal viibida, korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi ning püüda kala kogu kaitsealal, välja arvatud määruses sätestatud ajal sihtkaitsevööndis. Jahipidamine kaitsealal on lubatud 1. septembrist 31. jaanuarini. Telkimine ja lõkke tegemine on kaitsealal lubatud ainult kohtades, mille kaitseala valitseja on selleks ettevalmistanud ja tähistanud. Sõidukitega sõitmine on lubatud ainult kaitseala teedel. Maastikusõidukiga sõitmine on lubatud kaitseala kaitsekorraldaja nõusolekul. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid ning maastikusõidukiga sõitmine ilma kaitse korraldaja nõusolekuta on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala kaitse korraldamisega ja valitsemisega seotud tegevusel, kaitseala kaitse korraldaja nõusolekul teostataval teadustegevusel ning kaitse-eeskirjaga lubatud töödel.

Kaitsealal on lubatud kuni 10 osalejaga rahvaürituse korraldamine. Rohkem kui 10 osalejaga rahvaürituse korraldamine on lubatud üksnes kaitseala kaitsekorraldaja nõusolekul. Kaitseala territoorium ei ole suure ulatusega, ala asub inimtühjas kohas loodusmaastikus ja kaitseala peamine eesmärk on liikide elupaikade kaitse. Seetõttu saab kuni 10 osalejaga rahvaürituste korraldamist lubada ilma kaitse korraldaja nõusolekuta.

Ilma kaitseala valitseja nõusolekuta ei ole kaitsealal lubatud muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja kõlvikute sihtotstarvet, koostada maakorralduskava ja teostada maakorraldustoiminguid, väljastada metsamajandamiskava, kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut, seada projekteerimistingimusi, anda ehitisluba ning nõusolekut väikeehitise ehitamiseks ja rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda vee-erikasutusluba, ehitisluba või nõusolekut väikeehitise ehitamiseks.

Kaitseala sihtkaitsevöönd on kaitseala osa seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike ja poollooduslike koosluste säilitamiseks.

Kaitsealal on kaks sihtkaitsevööndit: Hanguse ja Haukamäe sihtkaitsevöönd. Hanguse sihtkaitsevööndis paiknevad I kategooria kaitsealuse liigi must-toonekure elupaik ja kõrge väärtusega metsakooslused. Haukamäe sihtkaitsevöönd on metsise elupaik, kus kasvavad eri tüüpi männikud.

Sihtkaitsevööndis on keelatud majandustegevus, loodusvarade kasutamine, uute ehitiste püstitamine, välja arvatud rajatiste rajamine kaitseala tarbeks. Liigikaitse eesmärgil on inimeste liikumine väljaspool teid ja sihte keelatud Hanguse sihtkaitsevööndis 1. veebruarist 31. augustini ning Haukamäe sihtkaitsevööndis 1. veebruarist 30. juunini, välja arvatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemisega ja kaitse korraldamisega seotud tegevusel ning kaitseala kaitse korraldaja nõusolekul teostataval teadustegevusel.

Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud: kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalik tegevus. Haukamäe sihtkaitsevöönd on kraavitatud ala, metsise elupaiganõudlustest lähtuvalt tuleb teostada võsastuvate kraaviservade

hooldust, piirkonna maaparandussüsteemi toimimise tagamiseks on vajalik eesvoolude hooldus. Sellest tulenevalt on Haukamäe sihtkaitsevööndis kaitseala valitseja nõusolekul lubatud koosluse kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile, kusjuures metsakoosluse kujundamisel on kaitseala valitsejal õigus esitada nõudeid raieaja ja -tehnoloogia, metsamaterjali kokku- ja väljaveo ning puistu koosseisu ja täiuse osas ning olemasolevate teede ja maaparandussüsteemide eesvoolude hoiutööde ning veerežiimi taastamise osas.

Piiranguvöönd on kaitseala osa, mis ei kuulu sihtkaitsevööndisse. Kaitsealal on üks piiranguvöönd – Luusika piiranguvöönd. Kaitseala piiranguvööndis on lubatud majandustegevus. Kaitseala valitseja nõusolekul on võimalik püstitada tootmisotstarbeta ehitisi, kaasa arvatud ajutisi ehitisi.

Keelatud on puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine, maavarade kaevandamine, veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine ning uute veekogude rajamine, uue maaparandussüsteemi rajamine, biotsiidi ja taimekaitsevahendi kasutamine, uuendusraie, välja arvatud turberaie raielangi pindalaga kuni 2 ha ja perioodiga vähemalt 40 a, kusjuures tuleb säilitada koosluse liikide ja vanuse mitmekesisus ning puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt.

Kaitseala tüübiks on valitud looduskaitseala, kuna kaitseala põhieesmärk on looduslike koosluste, kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse.

Kaitseala kaitsekorra väljatöötamisel on arvestatud kaitsealal esinevaid loodusväärtusi ja eksperdiarvamust kaitse-eeskirja, tsoneeringu ning kaitsekorra kohta. Kaitse-eeskirjaga kehtestatavad piirangud on sätestatud ulatuses, mis tagab kaitsealal esinevate liikide ja looduslike elupaikade soodsa seisundi.

Luusika looduskaitseala pindala on 439,4 ha ja kogu maa on riigimandis. Kaitseala asub Lääne- Viru maakonnas Laekvere vallas Luusika külas.

3. Maaomanike seisukohad

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Luusika looduskaitseala kaitsekorra kavandamisel on lähtutud "Looduskaitseaduses" esitatud nõuetest ning arvestatud vastavust Euroopa Liidu õigusele, eelkõige nõukogu direktiivile 92/43/EMÜ ning nõukogu direktiivile 79/409/EMÜ. Luusika looduskaitsealale jääv ala on Vabariigi Valitsuse 2004. a 05. augusti korralduse nr 615-k "Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri" punkti 2 alapunkti 189 kohaselt määratud Natura 2000 võrgustiku alaks.

5. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Vastavalt Riigikogus 12. märtsil 2008 vastu võetud „Maamaksuseaduse muutmise seadusele“ on kaitseala sihtkaitsevööndi maa maamaksust vabastatud ja piiranguvööndis makstakse maamaksu 50% maamaksumäära. Sellest lähtuvalt korregeeritakse

omavalitsuse eelarvesse laekuva ja riigi eelarvest kompenseerimist vajava maamaksu suurust. Seadus jõustub 2009. aasta 1. jaanuaril.

Määruse jõustumine ei too kaasa uute organisatsioonide moodustamist.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub "Riigi Teataja seaduse" § 5 lõikes 5 sätestatud ajal.

7. Eelnõu kooskõlastamine

Jaanus Tamkivi
Minister

Annika Uudelepp
Kantsler